

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

ROMAÜGYEKÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

Ikt. szám: VII/90/4/2020
MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2020. DECEMBER 8. 14.00

Helyszín: videokonferencia
Időpont: 2020. december 8. 14.00

Langerné Victor Katalin, az BM társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára köszöntötte a résztvevőket. Bevezetőjében elmondta, fontosnak tartja, hogy a szervezetek megtudják, hogy milyen munka zajlik a Társadalmi Felzárkózás szakpolitika területén a Covid 19 járvány második hullámában. A járványhelyzet állandóan változik, melyet megpróbálnak lekövetni, akár jogszabályalkotással vagy rendkívüli intézkedéssel. A Társadalmi Felzárkózás szakterülete eddig helytállt ebben a helyzetben. **Langerné Victor Katalin** tájékoztatta a Tematikus Munkacsoport tagjait, hogy elhunyt Nagy József, a Demokratikus Roma Vezetők Szövetségének elnöke, a Tematikus Munkacsoport tagja. Kifejezte megrendültségét és sajnálatát a családjá és minden roma szervezet számára.

1. napirend: A járványhelyzet eddigi tapasztalatai és az azzal összefüggő társadalmi felzárkózás területét érintő intézkedések

Langerné Victor Katalin elmondta, hogy az előadásában összefoglalt eddigi eredményekről készült prezentációt az emlékeztetővel együtt megküldik a résztvevőknek. A Felzárkózási Mentorhálózat folyamatosan működik. A Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság (a továbbiakban: TEF) által foglalkoztatott 80 mentor kb. 70%-a roma származású. Cél volt, hogy a lehető legnagyobb számban legyenek roma mentorok, hogy azokból a közösségekből kerüljenek be a mentorok, ahol segíteni kell. A Mentorhálózat az első és a második hullámban is folyamatosan a terepen van, hetente online találkozót tartanak, ahol az adatokat, információkat megosztják. A napi szintű információ azonnali lehetőséget teremt a problémákra való reagálásra. A TEF megoldotta, hogy a képzések online módon folytatódjanak, úgy, hogy a képzésekbe bevont hátrányos helyzetű és roma emberek a vizsgakövetelményeknek is meg tudjanak felelni. A TEF a képzések kapcsolódó megélhetési támogatást összesen 406 embernek nyújtott, ezek a családok így folyamatos bevételhez jutottak. Ehhez megfelelő jogszabályokat is alkottak. A Tanoda programokkal kapcsolatban elmondta, hogy az első hullámban kiírtak egy pályázatot informatikai fejlesztésre, melynek során a 185 tanodából 171 adott be pályázatot és nyert támogatást. Azokban a családokban, ahol 4-5 gyerek tanul otthon, adott esetben egy lappal szinte megoldhatatlan feladat elé állítja a szülőket. Megköszönte a tanodáknak az adatgyűjtésben való aktív közreműködést. A tanodák országosan kb. 5200 gyermeket látnak el, a digitális oktatásban a létszámuk szinte megduplázódott. A tanodákban elérhető internet vagy wifi hálózat, illetve olyan pedagógusok, akikhez fordulhattak. A második hullámban a digitális oktatásban

a középiskolások érintettek. A tanodák kb. 20%-a foglalkozik középiskolásokkal is. A hátrányos helyzetű középiskolások számára a tanoda a kapaszkodó, biztosítják az informatikai eszközöket. Az informatikai beszerzésről szóló pályázat keretösszege 340 M Ft volt, melyből egy tanoda 1,5-2 M Ft-ot nyerhetett. Az első hullámban a tanodák 66%-a biztosított élelmiszert. A Biztos Kezdet Gyerekházak esetében a 112-ből 88 szervezet tudta megoldani az ügyeletet fürdési, mosási lehetőségek biztosítására 800 család számára. Ezek a szolgáltatások tömegével érték el az embereket. A gyerekházak 44%-a biztosított élelmiszert. Sok közösségi programmal van jelen a terepen. A közösségi házak, csillagpontok, csillagházak 60%-a százaléka tudta biztosítani a fürdési és mosási lehetőségeket. A második hullámban nem kell zárva tartani a gyerekházakat és tanodákat. A gyerekházak nehezebb helyzetben vannak, mert szoros kontaktusban kell lenni a szülőkkel, ezért több gyerekház kialakította, hogy online foglalkozzon a szülőkkel. A tanodák esetében az a tapasztalat, hogy folyamatosan nyitva vannak. Nem volt olyan szabályozás, ami alapján a járványhelyzetben a gyerekházak és a tanodák egységesen tudnának működni, ezért a BM a gyerekházak és a tanodák részére is adott ki a működésükkel kapcsolatos állásfoglalást. Az állásfoglalások megtalálhatóak a TEF honlapján, illetve a romagov.hu-n. A két járványhullám között megjelent egy foglalkoztatási program, a Családi Portaprogram, ami a régi szociális földprogram megújítása. Az első hullámban az otthon maradt családok elkezdtek kertet művelni. Ezt a hobbi jellegű kertművelést terelik olyan irányba, hogy az akár bevételt is jelentsen a családok számára. Az üléssel egy időben zajlott a projekt bírálata, melyre 200 fölötti pályázó jelentkezett. A pályázók feladata családokat toborozni és segíteni őket abban, hogy a portájukat rendbe rakják. Kapnak vetőmagot, kisállatot, és egy mezőgazdasági szakember megtanítja a családokat gazdálkodni. Az ilyen jellegű munkának hamar látható eredménye van. **Langerné Victor Katalin** reményét fejezte ki, hogy a Tematikus Munkacsoport következő ülésén már be tudnak mutatni a programban részt vevő családokat. A második hullám már nem érte váratlanul a szakterületet. Az Operatív Törzstől 250 ezer védőmaszkot igényeltek célzottan a társadalmi felzárkózásban működő szolgáltatásoknak és programoknak. A maszkokat a TEF terepen dolgozó kollégái folyamatosan szállítanak azokba a szolgáltatásokba, amelyek telepek, szegregátumok környékén vannak. Ezek egyszer használatos papír maszkok, de már van rá technológia, hogy hogyan lehet ezeket fertőtleníteni. Felhívta rá a figyelmet, hogy a megelőzés egyik legfontosabb eszköze a maszkhasználat. A második hullámban az Operatív Törzs döntése alapján a Biztos Kezdet Gyerekházak részére gyerekházanként 424 ezer Ft támogatást biztosítanak a járvány elleni védekezésre, fertőtlenítőszer, mosószer, védőfelszerelések és tartós élelmiszer vásárlására. Olyan jogszabályokat alkotnak, hogy a bürokrácia legyen az utolsó és a gyerekekhez eljutó segítség a legelső, ezért a támogatói okirat módosítása egyszerűsödött. A szolgáltatásokat nem csak iránymutatásokkal, hanem használható mértékű forrással is.

Kiss Balázs az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala képviselőjében elmondta, hogy a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes 2020. november 11-én kiadta a 4/2020. számú elvi állásfoglalását a világjárvány nemzetiségi közösségekre gyakorolt hatásairól. A biztoshelyettes a koronavírus világjárvány nemzetiségi közösségekre, és kiemelten a roma lakosságra gyakorolt hatását 2020 márciusa óta folyamatosan figyelemmel kísérte. A veszélyhelyzet, illetve a járványügyi készültség nem csak a mindennapi élet szabályait írta át, hanem sok esetben akár a vonatkozó jogszabályok alkalmazásában is változásokat hozott. Az elvi állásfoglalás célja több téma feltárása, különösen a veszélyhelyzet idején a nemzetiségi önkormányzatok működése, a nemzetiségi nevelési és oktatási feladatokat ellátó köznevelési intézmények működése. Ide tartozik annak a vizsgálata is, hogy a bevezetett korlátozások hogyan érintették a roma közösséget, a roma nemzetiségű közösség tagjai milyen speciális nehézségekkel kerültek szembe a járvány idején. Továbbá annak áttekintése, hogy a következmények mérséklésében milyen állami és civil szervezetek részéről milyen intézkedések történtek. A vizsgálat során fontos volt a problémakörök azonosítása, a nevelés-oktatás, a

gyermekétkeztetés, a foglalkoztatás, a megélhetéssel kapcsolatos problémák, az egészségügyi és a szociális ellátással kapcsolatos problémák és a telepszerű lakókörnyezetben élők nehézségei. A biztoshelyettes a vizsgálata során különböző kormányzati szereplőket keresett meg. A megállapításaiban kitért arra, hogy a korlátozó intézkedések nagymértékben hátrányosan érintették az egyébként is leszakadóban és a társadalmi perifériára szoruló roma közösségeket. Az oktatás, a foglalkoztatás és az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés területein növekedett is az a szakadék, ami a többségi társadalom és a roma társadalom között van. Különösen veszélyeztetetté vált a szegregált területeken élő roma lakosok helyzete. Kiemelte, hogy számos állami és civil szervezet végzett kiemelkedő munkát és igyekezett a felmerült nehézségeket valamilyen módon enyhíteni. Hozzátette, hogy a vizsgálat egyik megállapítása szerint a helyi problémák mérséklése és kezelése országosan kiegyenlítetlen volt. Ezt az is okozhatta, hogy a kormányzati intézkedések sok esetben nem speciálisan a roma közösségek helyzetére fókuszáltak. Mindezekre figyelemmel a biztoshelyettes hangsúlyozta, hogy a világjárvány második hullámában az ismételten kihirdetett veszélyhelyzet idején szükségessé válhat a leghátrányosabb helyzetben élő roma lakosok súlyos helyzetének kiemelt kormányzati kezelése. A biztoshelyettes javasolta, hogy a leghátrányosabb helyzetben élő roma személyek problémáinak megoldására az állami és civil szervezetek között, illetve a jogalkotók és a jogalkalmazók között hatékony információáramlásra van szükség. Szükséges emellett az is, hogy az Országos Roma Önkormányzat bevonásával országosan felmérésre kerüljön az, hogy a roma lakosság lakhatási, egészségügyi és szociális helyzete hogyan változott a koronavírus járvány következtében az első és a második hullámban. A biztoshelyettes úgy ítélte meg, hogy a második hullám idején nem elegendő a változékonny teljesítőképességű és hatékonyságú települési önkormányzatokra, illetve az ad hoc jelleggel megjelenő civil szervezetekre hagyatkozni, hanem szükségessé válhat egy egységes, az ország egész területére kiterjedő célzottan a hátrányos helyzetben élő roma lakosok helyzetének kezelését lehetővé tevő kormányzati intézkedések meghozatala. Az elvi állásfoglalás elérhető a biztoshelyettes honlapján. Reményét fejezte ki, hogy az elvi állásfoglalás mind a kormányzati szereplők, mind a civil szervezetek számára fogalmazott meg olyan ajánlásokat, amelyek segíthetik a járványhelyzetben kialakult körülmények kezelését.

Langerné Victor Katalin hangsúlyozta az információáramlás fontosságát. Megerősítette, hogy a heti mentortalálkozó is ezt a célt szolgálja. Továbbá megemlítette a Roma Koordinációs Tanács szakpolitikai testületeit, célzottan az oktatási szakpolitikai testületet is összehívták, melynek dr. Orsós Anna a vezetője. Az ott kapott hasznos javaslatokat továbbították a köznevelési szakterület részére. Kérte a Tematikus Munkacsoport tagjait, hogy bármikor, soron kívül jelezzék a felmerülő problémákat a Titkárságon keresztül.

Langerné Victor Katalin további hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Szabó-Princz Viktória csoportvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Jóváhagyta: Langerné Victor Katalin társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkár, BM